

ที่ สธ ๐๕๐๖.๐๖/ว ๑๑๖๔

กรมการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาตรวจสอบ/กลั่นกรองคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
ส่วนบุคคล

เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ที่ สธ ๐๕๐๖.๐๓/ว๖๔๓ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

๒. หนังสือกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ที่ สธ ๐๕๐๖.๐๖/ว๒๐๖๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แนวทางในการตรวจสอบ/กลั่นกรองคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
(ตำรับยาแผนไทย) จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แนวทางในการตรวจสอบ/กลั่นกรองคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
(ตำราการแพทย์แผนไทย) จำนวน ๑ ฉบับ
๓. แนวทางในการนำเนื้อหาสาระของคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
ลงประกาศในแบบประกาศโฆษณา จำนวน ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้ส่งหนังสือ
ดังกล่าวไปยังนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดในฐานะนายทะเบียนจังหวัด และตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์
แผนไทย เกี่ยวกับตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคลหรือตำราการแพทย์แผนไทยส่วนบุคคล เพื่อให้ได้รับการคุ้มครอง
ตามกฎหมาย ตามมาตรา ๒๐ และในมาตรา ๒๔ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบคำขอจดทะเบียนแล้วเห็นว่าผู้ขอ
จดทะเบียนเป็นผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๑ และภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ที่ขอจดทะเบียนนั้น ไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามตามมาตรา ๒๒ ให้นายทะเบียนประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนนั้น โดยไม่ชักช้า ณ สำนักงาน
นายทะเบียนและที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ทั้งนี้ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์
ทางเลือก ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติในการพิจารณากลั่นกรองคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
ส่วนบุคคลเบื้องต้น นั้น

ในการนี้ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จึงขอส่งแนวทางปฏิบัติในการ
พิจารณาคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยส่วนบุคคล (สิ่งที่ส่งมาด้วย) มาเพื่อเป็นแนวทาง
ในการปฏิบัติงานสำหรับนายทะเบียนจังหวัดหรือผู้ตรวจสอบ/กลั่นกรองคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยส่วนบุคคลในเบื้องต้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรามอทย์ เสถียรรัตน์)

รองอธิบดี รักษาการแทนอธิบดี

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กองคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
และพื้นบ้านไทย

โทร. ๐ ๒๑๔๙ ๕๖๐๗ โทรสาร ๐ ๒๕๙๑ ๑๐๙๕

**แนวทางในการตรวจสอบ/กลั่นกรองคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
(ตำรับยาแผนไทย)**

ผู้คิดค้น	ผู้ปรับปรุงหรือพัฒนา	ผู้สืบทอด
๑. สำเนาบัตรประชาชน	๑. สำเนาบัตรประชาชน	๑. สำเนาบัตรประชาชน
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน	๒. สำเนาทะเบียนบ้าน	๒. สำเนาทะเบียนบ้าน
๓. รายละเอียดที่แสดงถึงการคิดค้น ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียน (ส่วนประกอบ รูปแบบ สรรพคุณ)	๓. รายละเอียดที่แสดงถึง <u>การปรับปรุง หรือพัฒนา</u> ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียน (ปรับปรุงสูตร รูปแบบ วิธีใช้ สรรพคุณ)	๓. รายละเอียดที่แสดงถึงการสืบทอด ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียนและเป็นภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยดั้งเดิม (ส่วนประกอบ รูปแบบ สรรพคุณ)
๔. เอกสารและหลักฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พร้อมรูปภาพถ่าย ภาพสแกน หรือสำเนา หลักฐานแสดง ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	๔. เอกสารและหลักฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พร้อมรูปภาพถ่าย ภาพสแกน หรือสำเนา หลักฐานแสดง ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	๔. เอกสารและหลักฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พร้อมรูปภาพถ่าย ภาพสแกน หรือสำเนา หลักฐานแสดง ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
๕. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีให้บุคคลอื่นมายื่นเรื่องแทน)	๕. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีให้บุคคลอื่นมายื่นเรื่องแทน)	๕. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีให้บุคคลอื่นมายื่นเรื่องแทน)
๖. พยานหลักฐานอ้างอิง (อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง ๓ อย่าง (ถ้ามี)) - พยานบุคคล (บุคคลทั่วไป/บุคคลที่เกี่ยวข้อง/ผู้ปกครองท้องที่/ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในท้องที่/ผู้เคยใช้ตำรับยา) และ/หรือ - พยานหลักฐานเอกสาร และ/หรือ - พยานหลักฐานเชิงประจักษ์	๖. พยานหลักฐานอ้างอิง (อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง ๓ อย่าง (ถ้ามี)) - พยานบุคคล (บุคคลทั่วไป/บุคคลที่เกี่ยวข้อง/ผู้ปกครองท้องที่/ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในท้องที่/ผู้เคยใช้ตำรับยา) และ/หรือ - พยานหลักฐานเอกสาร และ/หรือ - พยานหลักฐานเชิงประจักษ์	๖. พยานหลักฐานอ้างอิง (อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง ๓ อย่าง (ถ้ามี)) - พยานบุคคล (บุคคลทั่วไป/บุคคลที่เกี่ยวข้อง/ผู้ปกครองท้องที่/ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในท้องที่/ผู้เคยใช้ตำรับยา) และ/หรือ - พยานหลักฐานเอกสาร และ/หรือ - พยานหลักฐานเชิงประจักษ์
๗. วิธีการใช้	๗. วิธีการใช้	๗. วิธีการใช้
๘. ผลการใช้ รวมถึงบันทึกการใช้รักษาผู้ป่วย (ถ้ามี)	๘. ผลการใช้ รวมถึงบันทึกการใช้รักษาผู้ป่วย (ถ้ามี)	๘. ผลการใช้ รวมถึงบันทึกการใช้รักษาผู้ป่วย (ถ้ามี)
๙. กรรมวิธีการผลิตหรือกรรมวิธีการปรุงและเป็นไปตามหลักการทางการแพทย์แผนไทย ๒๘ วิธี หรือการแพทย์พื้นบ้านไทย	๙. กรรมวิธีการผลิตหรือกรรมวิธีการปรุง	๙. กรรมวิธีการผลิตหรือกรรมวิธีการปรุงและเป็นไปตามหลักการทางการแพทย์แผนไทย ๒๘ วิธี หรือการแพทย์พื้นบ้านไทย
๑๐. ไม่ซ้ำซ้อนกับตำรับยาแผนไทย ของชาติ/ทั่วไป/ส่วนบุคคล ที่จดทะเบียนแล้ว	๑๐. ไม่ซ้ำซ้อนกับตำรับยาแผนไทย ของชาติ/ทั่วไป/ส่วนบุคคล ที่จดทะเบียนแล้ว	๑๐. ไม่ซ้ำซ้อนกับตำรับยาแผนไทย ของชาติ/ทั่วไป/ส่วนบุคคลที่จดทะเบียนแล้ว
๑๑. ตัวอย่างตัวอย่างสมุนไพรที่ใช้ในการปรุงยา (ในกรณีที่นายทะเบียนร้องขอ)	๑๑. ตัวอย่างตัวอย่างสมุนไพรที่ใช้ในการปรุงยา (ในกรณีที่นายทะเบียนร้องขอ)	๑๑. ตัวอย่างตัวอย่างสมุนไพรที่ใช้ในการปรุงยา (ในกรณีที่นายทะเบียนร้องขอ)

**แนวทางในการตรวจสอบ/กลั่นกรองคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
(ตำราการแพทย์แผนไทย)**

ผู้คิดค้น	ผู้ปรับปรุงหรือพัฒนา	ผู้สืบทอด
๑. สำเนาบัตรประชาชน	๑. สำเนาบัตรประชาชน	๑. สำเนาบัตรประชาชน
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน	๒. สำเนาทะเบียนบ้าน	๒. สำเนาทะเบียนบ้าน
๓. รายละเอียดที่แสดงถึงการคิดค้น ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียน (สูตร รูปแบบ วิธีใช้ สรรพคุณ)	๓. รายละเอียดที่แสดงถึง <u>การปรับปรุง หรือพัฒนา</u> ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียน (สูตร รูปแบบ วิธีใช้ สรรพคุณ)	๓. รายละเอียดที่แสดงถึง <u>การสืบทอด</u> ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียน
๔. เอกสารและหลักฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พร้อมรูปภาพถ่าย ภาพสแกน หรือสำเนา ซึ่งปรากฏรายละเอียดของตำราการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียนทั้งหมด	๔. เอกสารและหลักฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พร้อมรูปภาพถ่าย ภาพสแกน หรือสำเนา ซึ่งปรากฏรายละเอียดของตำราการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียนทั้งหมด	๔. เอกสารและหลักฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พร้อมรูปภาพถ่าย ภาพสแกน หรือสำเนา ซึ่งปรากฏรายละเอียดของตำราการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียนทั้งหมด
๕. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีให้บุคคลอื่นมายื่นเรื่องแทน)	๕. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีให้บุคคลอื่นมายื่นเรื่องแทน)	๕. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีให้บุคคลอื่นมายื่นเรื่องแทน)
๖. พยานหลักฐานอ้างอิง (อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง ๓ อย่าง (ถ้ามี)) - พยานบุคคล (บุคคลทั่วไป/บุคคลที่เกี่ยวข้อง/ผู้ปกครองท้องที่/ผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในท้องที่ / ผู้เคยใช้ตำรับยา) และ/หรือ - พยานหลักฐานเอกสาร และ/หรือ - พยานหลักฐานเชิงประจักษ์	๖. พยานหลักฐานอ้างอิง (อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง ๓ อย่าง (ถ้ามี)) - พยานบุคคล (บุคคลทั่วไป/บุคคลที่เกี่ยวข้อง/ผู้ปกครองท้องที่/ผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในท้องที่/ผู้เคยใช้ตำรับยา) และ/หรือ - พยานหลักฐานเอกสาร และ/หรือ - พยานหลักฐานเชิงประจักษ์	๖. พยานหลักฐานอ้างอิง (อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง ๓ อย่าง (ถ้ามี)) - พยานบุคคล (บุคคลทั่วไป/บุคคลที่เกี่ยวข้อง/ผู้ปกครองท้องที่/ผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในท้องที่/ผู้เคยใช้ตำรับยา) และ/หรือ - พยานหลักฐานเอกสาร และ/หรือ - พยานหลักฐานเชิงประจักษ์
๗. บทสรุป และ คำแปลเป็นภาษาไทย (บทสรุป หมายถึง ที่มาของตำรา ข้อบ่งใช้ บำบัดโรคอะไร จำนวนตำรับยา)	๗. บทสรุป และ คำแปลเป็นภาษาไทย (บทสรุป หมายถึง ที่มาของตำรา ข้อบ่งใช้ บำบัดโรคอะไร จำนวนตำรับยา) (พัฒนามาจาก....)	๗. บทสรุป และ คำแปลเป็นภาษาไทย (บทสรุป หมายถึง ที่มาของตำรา ข้อบ่งใช้ บำบัดโรคอะไร จำนวนตำรับยา)
๘. ไม่ซ้ำซ้อนกับตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ/ทั่วไป/ส่วนบุคคลที่จดทะเบียนแล้ว	๘. ไม่ซ้ำซ้อนกับตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ/ทั่วไป/ส่วนบุคคลที่จดทะเบียนแล้ว	๘. ไม่ซ้ำซ้อนกับตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ/ทั่วไป/ส่วนบุคคลที่จดทะเบียนแล้ว

**แนวทางในการนำเนื้อหาสาระของคำขอจดทะเบียนสิทธิ
ในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ลงประกาศในแบบประกาศโฆษณา**

ตำรับยาแผนไทย	ตำราการแพทย์แผนไทย
<p>๑. ชื่อภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เหมาะสม สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และศีลธรรม อันดีของชาติ ไม่ส่อหรือเจตนาทางลามกอนาจาร</p> <p>๒. ให้ระบุจำนวนตัวยาไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓๐ กรณีตัวยาน้อยชนิดให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของนายทะเบียน (น้อยชนิด หมายถึง ตัวยาตั้งแต่ ๖ ชนิด หรือน้อยกว่า ๖ ชนิดลงไป เช่น ตัวยา ๖ ชนิด ให้ประกาศ อย่างน้อย ๓ ชนิด หรือขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของนายทะเบียน)</p> <p>๓. สรรพคุณโดยรวมของตำรับยาแผนไทย</p>	<p>๑. ชื่อภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เหมาะสม สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และศีลธรรม อันดีของชาติ ไม่ส่อหรือเจตนาทางลามกอนาจาร</p> <p>๒. บทสรุปสาระของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ประกอบด้วย ที่มาของตำรา ข้อบ่งใช้ บำบัดโรคอะไร จำนวนตำรับยา)</p>
<p>หมายเหตุ : ระบุข้อความแนบท้ายประกาศโฆษณา “ประกาศฉบับนี้ไม่ได้เป็นการรับรองสูตรยาตามตำรับยาแผนไทยในคำขอหรือตำราการแพทย์แผนไทยในคำขอตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐” แต่เป็นการคุ้มครองสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒</p>	